

עלון שבועי נחלת שדה

חידושי תורה בדרך הדרוש והאגדה על פרשת השבוע

מאת מחבר סדרת הספרים "נחלת שדה" על התורה והמועדים

ערב חג סוכות תשע"ה שנה ד' גליון 156

לתגובות/הערות/דרשות והרצאות ניתן לפנות לטלפון – 050-4145482,

ניתן לקבל את העלון במייל chagitben@neto.net.il

הנושא: במה נשתנתה מצות סוכה שמרבים לקשטה?

וכתב הגר"ח פאלאג'י בספרו מועד לכל חי (סי' כ' אות נ') וז"ל: נראה בהדיא מדברי הוזה"ק (פר' פנחס דף רנה:), כי מצות סוכה אגוני מגנא להיות לנו חיות הנפש בהיותנו מסתופפים תחת "צילא דמהימנותא", ובוה נחיה בגויים וכו'. עכ"ל.

והנה את הפסוק: "זה אלי ואנוהו" שבו דורשים את הדרשה של "התנאה לפניו במצוות", היה זה כאשר ראו עם ישראל את אויביהם המצריים מתים על שפת היס. לכן מהדרים דוקא בנוי סוכה יותר משאר מצוות, כיון שסגולת מצוה זו להגן עלינו מכל אויבינו ולהפילם תחתינו.

בזה נבוא וניישב את קושיית הטור (סימן תרכ"ה) מדוע עושים סוכות בחודש תשרי ולא בחודש שניסן ובלשוננו: "תלה הכתוב מצות סוכה ביציאת מצרים וכו', ואע"פ שיצאנו ממצרים בחודש ניסן, לא ציוונו לעשות סוכה באותו הזמן לפי שהוא ימות הקיץ וצורך כל אדם לעשות סוכה לצל שלא היתה ניכרת עשייתנו בהם שהם במצות הבורא יתברך וכו'". עכ"ל.

ולפי דרכינו יש לומר, שכתב הטור (סימן ת"צ): "כי אמר רבי האי, שמעתי מפי החכמים כי תחייית המתים עתידה להיות בניסן ונוצחת גוג ומגוג בסוכות. ומשום הכי מפטירין בניסן העצמות היבשות, ובתשרי יום בא גוג". ע"כ.

אולם לפי דרכינו כיון שהסוכה משמשת להכנה מן האויבים, בחר בורא עולם שיקיימו את מצות סוכה בחודש תשרי, בה עתידה להיערך מלחמת גוג ומגוג, ומצות הסוכה תגן ותשמור עלינו.

נודע בישראל את גודל חביבות מצות סוכה וההידור שבה, כמה מרבים לקשטה בכל מיני נוי, וכך נאמר בברייתא (ביצה ל:): "סיבכה כהלכתה ועיטרה בקרמים ובסדינין המצויירין ותלה בה אגוזים שקדים אפרסקים ורימונים ופרכילי ענבים ינות שמנים וסלתות ועטרות שבלים וכו'".

כמה אהבה הפגינו בית ישראל בקישוט סוכותיהם למרות שאלו נועדו מראש רק לשבעה ימים.

וכבר דרשו חז"ל בשבת (קלג:): "זה אלי ואנוהו" התנאה לפניו במצוות, עשה לפניו סוכה נאה ולולב נאה ושופר נאה ציצית נאה ספר תורה נאה וכו'.

וצריך להבין מה נשתנתה מצות סוכה שמהדרים לנאותה יותר משאר מצוות?

כתב בשער הכוונות (סוכות דרוש ד'): שהסוכה הוא אור מקיף על האדם היושב בתוכה, ובלשון קדשו של האריז"ל: והנה זהו טעם מצות סוכה כל שבעת הימים של החג, כי הנה ענין הסוכה הוא אור מקיף... ואנחנו ישראל בני מלכים... עושים סוכה ויושבים בצל אור המקיף ההוא... כדי שנמשיך אלינו מן האור המקיף ההוא".

ולפי זה כותב הבני יששכר: "ותדע שעל ידי הארת אור מקיף בורחים כל החיצונים, כמה דאת אמר (דברים כ"ה, י'): "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך - עליך דייקא, אור מקיף את איש הישראלי, ויראו ממך". ומקור הדבר מדברי האריז"ל בשער הכוונות (דף ב:): אין לך דבר שדוחה את הקליפות כמו אור המקיף, לפי שאין יכולת בקליפות לינק ולהתאחז בו באור המקיף, ולכן הוא עומד בחוץ ואין לו פחד מן הקליפות".

איסור כניסת גוי לסוכה

כתב האריז"ל בשער הכוונות (סוכות דרוש ד') כי סוכ"ה בגימטריא שני שמות הוי"ה ואדנות, שכן אותיות כ"ו מן סוכה גימטריא שם הוי"ה, ואילו אותיות ס"ה מן סוכה בגימטריא אדנ"י. ושניהם יחד כ"ו ס"ה, הם צירוף סוכ"ה שמספרם הוי"ה אדנ"י וה"חשק שלמה" (מודפס בש"ס וילנא דף ב.). מקשה על כך, היכן נמצא סוכה מלא בכל התנ"ך? ומתקן, אכן שוב ראיתי שדבר ה' בפייה אמת, ידעתי ומצאתי בעזרת ה' ומצאתי בתהלים (פרק ע"ו) שכתוב "ויהי בשלם סוכו ומעונתו בציון", וכתוב שם סוכו עם ו' אחר הסמך. א"כ יש לומר על פי דרך הרמז שבדוקא נכתב בכל התנ"ך בכתיב חסר, לרמוז למה שאמרו חז"ל שבעוה"ז אין השם שלם ואין הכסא שלם, אבל לעתיד לבוא שיתמלא השם במלאו אז יהיה באמת סוכה מלא. וזה שרמזו הכתוב "ויהי בשלם סוכו", כלומר אימתי יהיה סוכו בשלימות, בזמן שיהיה "מעונתו בציון", ואז יהיה השם שלם והכסא שלם.

נמצא לפי דברי האריז"ל, שכביכול בשעה שבן אדם נכנס אל הסוכה הרי הוא כפוסע על שמות הקודש. ואם כן איך אנו מעיזים להיכנס אל הסוכה? איך אנו מעיזים לדרוך על שמות הקודש?

מתרץ בספר תפארת שמואל, שמבואר בדברי הזוה"ק (פרשת לך לך דף צג:) שגם יהודי חקוק בגופו שם קדוש של שד"י, כי על ידי הרמת שתי ידיו כלפי מעלה והראש באמצע נעשה צורת האות ש', וכשירים רק את ידו השמאלית ישר כנגד גופו נעשה צורת האות ד', ואות י' נשלמת בו על ידי מצות מילה כשמתגלה העטרה על ידי הפריעה. ולכן מותר ליהודי להיכנס לסוכה כי מותר לשמות להיות מונחים על שמות. אך כל זה רק אם לא חטא האדם ולא פגם בשם הקדוש החקוק בו.

זו גם הסיבה שאסור להכניס גוי לסוכה, שהרי בגוי מחמת שהוא ערל אין בו שם קדוש. ומובא בזוה"ק (פרשת אמור דף קג.) (תרגום): ועל כן כתוב: "כל האזרח בישראל ישבו בסוכות", כי כל מי שהוא משורש וגזע קדוש מישראל, ישבו בסוכות תחת צל האמונה. ומי שאינו מגזע ושורש הקדוש של ישראל, לא ישב בהם, ומוציא עצמו מתחת צל האמונה.

מדברי הזוהר משתמע שהאיסור הוא לכאורה איסור אישי על הגוי לבל יכנס לסוכה, אך הסוכה עצמה איננה מושפעת וניזוקת ממעשהו של הנכרי. אולם כתב בספר שפתי כהן על התורה מגורי האריז"ל (פרשת אמור, הובא גם בכף החיים סימן תרל"ט סק"ו, ובמועד לכל חי סימן נ' אות כ"ו), כי בהיכנס נכרי אל הסוכה הקדושה השורה בסוכה תסתלק ממנה ואף האושפזין ח"ו יקללו קללות נמרצות את בעל הסוכה.

ונראה לתת הסבר חדש מדוע אין לגוי להיכנס לסוכה, על פי מעשה שהיה בזמנו של הגאון רבי אברהם גאלנטי זצוק"ל, על בעל תוקע שהדרדר וירד מדחי אל דחי, עד שהתאסלם רח"ל. ומחמת שהיה בעל כשרון מוזיקלי נתמנה להיות מהמקהלה המלכותית בחצר הסולטן, והצליח מאוד.

יום אחד עלה בדעתו, שהוא יפתיע את הסולטן ושאר אנשי הממלכה על יד שהוא יראה להם את השופר, והקולות המזורים היוצאים ממנו, וכך יוכל להוציא לעז על היהודים. ומחשבה למעשה, כאשר ערך הסולטן מסיבה גדולה, הפתיעם והוציא בפניהם את השופר ואמר להם: "ראו נא הכלי שבידי, זו החצוצרה בה משתמשים היהודים תפילתם, ראו נא עד כמה קולות מזורים מוציא כלי זה". והחל לתקוע.

אלא שאכן קול התקיעה והשברים יצאו כראוי מפיו, אולם כשניסה לתקוע את קול התרועה נכשל, וכמה שניסה לא הצליח להוציא מפיו את קול התרועה. כעל הציבור שראה את נסיונותיו הנואשים להוציא את קול התרועה, החל לצחוק וללגלג עליו והורידוהו מן הבמה.

כשחזר מבויש לביתו, ניסה לבדוק כיצד זה שהפעם לא הצליח לתקוע את קול התרועה, הרי הוא היה תקוע שנים רבות בבית הכנסת. ניסה שוב, והדבר חזר על עצמו את קול התקיעה והשברים הצליח לתקוע כראוי, ואילו את קול התרועה לא הצליח להוציא מפיו.

שאלה זו הציקה לו, והחליט ללכת ולשאול אותה את הגאון רבי אברהם גאלנטי. השיב לו הגאון: דע לך, שמובא בזוה"ק, כי שלשת סוגי התקיעה הם כנגד שלושת האבות, תקיעה כנגד אברהם אבינו שברים כנגד יצחק אבינו, ותרועה כנגד יעקב אבינו.

אברהם אבינו היה לו בן ישמעאל ולכן לגויים יש אחיזה בקול התקיעה, כמו כן יצחק אבינו היה לו את בנו עשו הרשע, לכן לגויים יש אחיזה בקול השברים. לא כן אצל התרועה, שהיא

כנגד יעקב אבינו שמיטתו היתה שלימה, אין לגויים אחיזה בה. לכן מחמת שהוא התאסלם, לא יכול היה להוציא את קול התרועעה מפיו.

דבריו הנוקבים של הרב נכנסו בלב, והוא חזר בתשובה.

והנה כתב הטור (סימן תי"ז) ששלשת הרגלים כנגד שלשת האבות, פסח כנגד אברהם באינו שבועות כנגד יצחק אבינו וסוכות כנגד יעקב באינו. נמצא כי בחג סוכות שהוא כנגד יעקב אבינו ומיטתו שלימה, אין אחיזה לגויים, לכן אין רשות לגוי להיכנס לסוכה.

החיד"א בספרו ראש דוד (פרשת בהר) מיישב שאלה זו מדוע אין לגוי כניסה לסוכה, בהקדם שאלה נוספת, הגמרא בתענית (ט). אומרת, שהקב"ה נתן לעם ישראל במדבר שלש מתנות טובות: מן באר וענני כבוד. ואם כן למה רק לענני הכבוד עושים זכר וחוגגים יום טוב של סוכות ולא זכר למן והבאר? ותירץ, כי ענני הכבוד הם אות וסימן שעם ישראל הם בני לה'. ולכן הערב רב שלא היו נחשבים בנים, לא היו תחת ענני הכבוד, ועל פי זה הוא מבאר שאין לגוי להיכנס לסוכה. יעו"ש כל דבריו.

אחר דברי החיד"א יש להוסיף עוד, בספר אמת ליעקב (מערכת ר' אות ע"ד) כתב: רבי עקיבא לבוש נשמתו מספירת הוד, ולכן נקבר דוקא בטבריא שטבריא אחוזת הוד, וכן דהטבור הוא בבניה וראוי לר"ע שהגיע לחמישים שערי בינה ולכן נפטר ביוה"כ שהוא בבניה, וכן תלמידי ר"ע הפסיקו למות בל"ג בעומר וסמך חמישה מתלמידיו כיון שכוונת הספירה באותו יום הוא הוד שבהוד וכיון שזה שורש נשמת רבי עקיבא לכן או נשמתו הגנה.

והביא את דברי הגמרא בראש השנה (לא:), שמשטבריה תתחיל הגאולה. וכ"כ בזוה"ק (פרשת שמות) שהמשיח יתגלה בגליל וכתב החיד"א בניצוצי אורות שם, שזה טבריא. ובדוקא תתחיל מטבריא כיון שהגאולה מסיטרא דיובלא שהיא בבניה וטבריא היא בבניה. ודו"ק.

והביא מהילקוט בישעיה שלעתיד לבוא אומרים אומות העולם לה', שלא יגאל את ישראל כיון שגם הם עובדי עבודה זרה וכו' ומיכאל לא יודע מה להשיב, עד שה' אומר בזכות הצדקה יגאלו. ויש להקשות דאם זכות הצדקה כ"כ גדולה מדוע מיכאל לא עונה להם זאת. ועוד דהא אנו רואים שגם הגויים נותנים צדקה וא"כ מה תשובה היא. והביא את דברי הפרשת דרכים שתירץ ע"פ הגמרא בבבא בתרא (י:): שרק למי שקרוי בן מותר

לתת צדקה משא"כ לעבד דמבטל בזה את רצון ה' ולכן רק צידקת ישראל נחשבת למצוה.

וכתב דאין להעיר מהגמ' קידושין דף ל"ו שיש מחלוקת בין ר"מ לר"י אם כשבנ"י חוטאים הם נקראים בנים וקיי"ל שכאשר נחלקו רבי מאיר ורבי יהודה הלכה כרבי יהודה, ולא נקראים בנים, דזהו רק כאן בעולם הזה כיון שלא ירדו לסוף דעתו של רבי מאיר (עירובין יג:) משא"כ אצל ה' שיכול לפסוק כר"מ שתמיד קרויים בנים. ולכן מובן מדוע מיכאל שתק ועד שה' השיב ודו"ק, ולכן נוהגים לנדור צדקה דוקא לר"מ בעל הנס, כיון שרק לפי שיטתו מותר לתת צדקה, וזה הטעם שזכה ר"מ להיות בעל הנס יותר משאר התנאים וכל הנודר בשמו זוכה ונעשים לו ניסים ונפלאות בזכות שלימד זכות על בני"י שידוע שה' אוהב מי שמלמד זכות על בניו וכמ"ש בסנהדרין פ"י כל המלמד סגוריא על בניו ה' מרוממו ודו"ק.

ולפי"ז מובן הירושלמי (סוף מסכת כלאים) שרבי מאיר אמר לפני מותו שיאמרו לבני ארץ ישראל שהוא המשיח, כיון שכל הגאולה זה בזכותו. ולכך הגאולה תתחיל בטבריה, דכיון שבנ"י נמצאים בגלות הם בשליטת השרים של אומות העולם והם יכולים לטעון שהלכה כרבי יהודה דהא הם מחזיקים בבנ"י והלך אחר המחזיק, לכן בא המשיח בטבריא ששם קבור רבי מאיר ואולינן בתר המרא דאתרא. ודו"ק.

וסיים: ומכל זה תבין מה נורא המקום הזה ופשוט ששם תתחיל הגאולה ומי יחלוק. עכ"ל.

והנה, "בסוכות תשבו שבעת ימים", ראשי תש"ב, שחג סוכות מסוגל לגאולה ולבשורתו של אליהו התשבי, וזאת משום, שעל ידי הסוכה שהיא כנגד ענני הכבוד מתעורר שאנו בנים של הקב"ה, והקב"ה צריך לפדות ולהוציא את בניו השבי ומהגלות אף שאינם ראויים, אמן כן יהי רצון.

להתענג בתענוגים - - -

להאזין לשיעוריו המרתקים של

הרב איתי חיים בן אהרן שליט"א

התקשרו לטלפון שמספרו: 050-4133783

במחיר שיחה סלולארית רגילה. חנינם לבעלי

מסלול 'ללא הגבלה'.

השיעורים ערוכים עפ"י נושאים ותתי נושאים:

פרשת השבוע, מועדים, תנאים ואמוראים ועוד.

מעולה לניצול זמן המתנה/נסיעה/הליכה, ללימוד

מענג ומשובב נפש.

הכניסו המספר לאנשי הקשר שלכם, ותהיו בקשר...